

مذاکرات هیئت حماس در قاهره

هیئتی از جنبش حماس به ریاست «خلیل الحیه»، رئیس هیئت مذاکره کننده این جنبش، در یک سفر کوتاه از قاهره، پایتخت مصر بازدید کرد. این دیدار که به درخواست مصر و در پی تماس‌های تلفنی پیش از یک طرف انجام شد، تنها حدود پنج ساعت به طول انجامید و پیشنهادات آمریکا و مصر در مورد آتش بس در نوار غزه و تبادل اسرا مورد بحث قرار گرفت. این جنبش در دیدار با مقامات سازمان اطلاعات مصر و سرلشکر «حسن رشاد»، رئیس جدید آن، بر ضرورت توقف فوری نسل کشی در شمال نوار غزه قبل از حرکت به سمت مذاکره تأکید کرد. یکی از مقامات حماس به خبرگزاری فرانسه گفت که هیئتی از حماس روز پنجشنبه در قاهره با مقامات مصری در مورد پیشنهادهای آتش بس گفت‌وگو کردند و بر «آمدگی» جنبش برای توقف جنگ در صورت متعهد شدن اسرائیل به آتش بس، خروج از نوار غزه، بازگشت آوارگان، انجام معامله تبادل اسیران و ارسال کمک‌ها تأکید کرد.

اوکراین عضو ناتو نشود

یک تحلیلگر روس در گفت‌وگویی اعلام کرد مقام‌های آمریکایی نمی‌خواهند اوکراین به ناتو ملحق شود. الکساندر میخائیلوف، رئیس دفتر تحلیل نظامی و سیاسی به شبکه خبری Zvezda گفت، همین اتفاق در مورد سایر کشورهایایی که می‌خواهند به ناتو ملحق شوند، رخ داد. برای مثال، کشورهای عضو بالکان هم با همین مسئله روبرو بودند. وی افزود: اگر آمریکا واقعاً می‌خواست اوکراین را در ناتو ببیند، هر کاری که ممکن بود برای رسیدن به این هدف انجام می‌داد، اما هیچ اتفاقی نیفتاد. ورود اوکراین به ائتلاف نظامی ناتو، ایالات متحده را از ابزار فشار بر روسیه محروم می‌کند، زیرا کی‌یف نمی‌تواند بدون تشدید درگیری در مقیاس جهانی وارد جنگ شود. پیشتر پایگاه خبری پلیتیکو فهرستی از کشورهای را منتشر کرد که نمی‌خواهند اوکراین به ناتو ملحق شود. علاوه بر آمریکا و آلمان، کشورهایمانند مجارستان، اسلواکی، بلژیک، اسلونی و اسپانیا هم در این فهرست هستند. در این میان، کی‌یف با ارائه طرحی خواستار پیوستن سریع اوکراین به ناتو شده است.

ائتلاف علیه نخست‌وزیر

شبکه خبری دولتی کانادا گزارش کرد جاستین ترودو با مخالفت‌هایی از سوی حزب خود روبروست و قانونگذاران این حزب نامه‌ای را امضا کرده و از وی خواست‌اند تا از سمتش کناره‌گیری کند یا با عواقبش روبرو شود. بیش از ۲۰ نفر از قانونگذاران حزب لیبرال جاستین ترودو نخست‌وزیر کانادا به وی تا ۲۸ اکتبر زمان دادند تا درباره کناره‌گیری از سمتش تصمیم بگیرد یا با عواقبش روبرو شود. وین لئونگ از قانونگذاران حزبی و امضاکننده درخواست کناره‌گیری ترودو گفت: «بهترین کار برای حزب ما تغییر در رهبری است.» ترودو اما تأکید دارد که حزب متحد و قوی است. او بارها گفته که قصد دارد تا انتخابات بعدی که سال ۲۰۲۵ است همچنان ریاست حزب را برعهده داشته باشد. بر اساس نظرسنجی شبکه خبری سی‌بی‌اس، میزان محبوبیت ترودو پس از ۹ سال فعالیت در سمت نخست‌وزیری و رهبری حزب کاهش یافته و این نظرسنجی نشان می‌دهد که محافظه‌کارها ۱۹ درصد از لیبرال‌های حاکم جلوتر هستند.

گروه ۲۰ برای تقسیم کار و همکاری در برخی چالش‌های مشترک و در عین حال ادامه رقابت نسبتاً شدید، در حوزه‌های دیگر بستگی دارد. ایجاد این موازنه در سال‌های اخیر به‌طور فزاینده‌ای دشوار شده است. این گروه به جای بستری برای اقدام جمعی، اغلب به محلی برای رقابت‌های شرق-غرب و شمال-جنوب تبدیل شده است.

گسترش بریکس مطمئناً پتانسیل تشدید این داینامیک‌ها را با تقسیم گروه ۲۰ به گروه‌های مخالف گروه ۷ و بریکس در خود دارد. از سال ۲۰۰۰، سهم گروه ۷ از تولید ناخالص داخلی جهانی، از ۴۳ به ۳۰ درصد کاهش یافته است، در حالی که سهم پنج کشور اصلی بریکس از کمی بیش از ۲۱ درصد به نزدیک ۳۵ درصد افزایش یافته است. گروه همچنان از برتری قابل توجهی برخوردار است، اما این شکاف در حال کاهش است. با فرض پیوستن ترکیه به عربستان سعودی در عضویت بریکس، این گروه نیز مانند گروه ۷، دارای هفت عضو در گروه ۲۰ خواهد بود، با این احتمال که اندونزی نیز روزی به آنها بپیوندد. سوال اساسی این است که آیا اعضای بریکس که عضو گروه ۲۰ هستند، قادر خواهند بود این موقعیت را به موقعیت‌های اقتصادی و ژئوپلیتیکی واحد در بدنه دوم تبدیل کنند یا خیر؟ با کنار گذاشتن چین و روسیه، چهار عضو فعلی بریکس که عضو گروه ۲۰ هستند - هند، برزیل، آفریقای جنوبی و عربستان سعودی - منافع اساسی در برابرتنگ داشتن گزینه‌های استراتژیک و همسویی‌های خود را دارند. عضویت در هر دو باشگاه به آن‌ها اجازه می‌دهد که یک بازی درونی و بیرونی انجام دهند.

قدرت‌های نوظهور دارای هویت‌های متعدد و همپوشان هستند که جهت‌گیری‌های آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. آنها می‌توانند بیش از یک بازی و همچنین تغییر کد را در تنظیمات مختلف انجام دهند. برزیل را در نظر بگیرید که یک دموکراسی پویا و البته شکننده است. تحت رهبری پرزیدنت لویز ایناسیو لولا داسیلوا، برزیل همبستگی خود را با اکثریت جهان اعلام می‌کند، از نابرابری‌های ناهادهای برتون ووژر انتقاد می‌کند و تأکید می‌کند که نباید بین شرق و غرب یکی را انتخاب کند. برزیل در عین حال، روابط دوستانه‌ای با ایالات متحده ایجاد می‌کند و نامزد پیوستن به سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، باشگاه دموکراسی‌های بازار ثروتمند است. هند، عربستان سعودی و آفریقای جنوبی نیز مانند برزیل، هر کدام هویت و ترجیحات پیچیده خود را دارند. قدرت‌های میانه نقش مهمی در تضمین این موضوع دارند که گروه ۲۰ به‌رغم تشدید شکاف‌های شرق و غرب، محیطی باشد که در آن امکان همکاری بین‌المللی وجود دارد. امسال سومین سال از چهار سال متوالی است که برزیل به‌عنوان کشوری از جنوب جهانی پس از اندونزی و هند و آفریقای جنوبی ریاست دوره‌ای گروه ۲۰ را در اختیار دارد. هر چهار کشور به دنبال پیشبرد اولویت‌های جهانی در حال توسعه و اصلاحات حکومتی جهانی از طریق دیپلماسی چندجانبه سازنده و فراگیر هستند و هیچ علاقه‌ای به تشویق هر گونه تکه‌تکه شدن بیشتر جهان یا رفتار شدن در تنش‌های متقابل رقابت‌ژئوپلیتیکی ندارند.

نتیجه‌گیری

ظهور بریکس نقل قولی از آنتونیو گرامشی را به یاد می‌آورد که می‌گفت: «دنیای قدیم در حال مرگ است و دنیای جدید در تلاش است تا متولد شود.» اینکه دنیای آینده چگونه به نظر می‌رسد تا حدی به انتخاب‌هایی که سیاست‌گذاران انجام می‌دهند بستگی دارد. برای ایالات متحده و سایر دولت‌های غربی، بریکس یادآور خطرات نادیده گرفتن خواسته‌های مشروع کشورها و مردم سراسر جهان برای عاملیت، نفوذ و قدرت بیشتر در ساختارهای حکمرانی جهانی است. نادیده گرفتن یا مقاومت در برابر این فشارها، به جای درگیر شدن و در صورت لزوم، سازگاری با آنها، تنها شکاف‌های جهانی را سخت‌تر کرده، اقتدارگرایان را جسورتر می‌کند و فرصت‌هایی را برای بازیگران بدخواه فراهم می‌کند. یک واکنش دوراندیشانه غرب این است که با ایجاد بریکس به‌عنوان یک انگیزه و فرصت برای تعامل با قدرت‌های نوظهور مهم از جمله کشورهایمانند برزیل، هند، اندونزی، آفریقای جنوبی و ویتنام که هیچ تمایلی ندارند رعیت چین شوند، برخورد کند.

مترجم: آر یاصدیقی

یا ناهمگون

نیاید اما هنوز با چالش‌های درونی مواجه است

زیرا بریکس کشورهای بیشتری با نهادهای سیاسی، مدل‌های اقتصادی، سیستم‌های فرهنگی و منافع ملی بسیار متفاوت به خود می‌افزاید. ترکیب اولیه همچنین آرزوهایی آن را برای صحبت از جنوب جهانی پیچیده‌تر می‌کند و تأثیر آن بر نظم جهانی را بیشتر کاهش می‌دهد.

مقایسه گروه‌های کوچک

موضوع مکرر اجلاس‌ها و بیانیه‌های بریکس، نقش این گروه به عنوان صدای اکثریت جهانی است؛ یعنی بخش بزرگی از جمعیت جهان که در دنیای پس‌استعماری ساکن هستند و کشورهای آنها از لحاظ تاریخی فاقد عاملیت و صدای مؤثر در تصمیم‌گیری جهانی بوده‌اند؛ موضوعی است که گرمیلین بارها در دوران ریاست جمهوری روسیه در بریکس در سال ۲۰۲۴ بر آن تأکید کرده است.

این ادعا را باید با شک و تردید نگریست. در نهایت، دولت‌های بریکس نماینده جوامع ملی خود خواهند بود و منافع حاکمیتی خود را در مجامع بین‌المللی دنبال خواهند کرد. این ترجیحات ممکن است با ترجیحات کشورهای کم‌درآمد و متوسط که در گروه ۷۷ و جنبش غیرمتعهدها شرکت می‌کنند، که به ترتیب دارای ۱۳۴ و ۱۲۰ عضو هستند، همسو باشد یا نباشد. گسترش اولیه بریکس شامل یک کشور کم‌درآمد به نام انیولی و دو کشور با درآمد متوسط پایین به نام‌های مصر و ایران است، اما شامل دو کشور ثروتمند، یعنی عربستان سعودی و امارات نیز می‌شود. هم عربستان سعودی و هم امارات متحده عربی و همچنین ایران و روسیه تولیدکنندگان صادرکنندگان عمده نفت و گاز هستند، در حالی که اکثریت قریب به اتفاق کشورهای جنوب جهانی و همچنین چین و هند واردکنندگان خالص نفت و گاز هستند. وقتی نوبت به نمایندگی از نیازها و منافع فقیرترین و کم‌قدرت‌ترین کشورهای جهان می‌رسد، هیچ جایگزینی برای مجمع عمومی سازمان ملل وجود ندارد و در سازمان ملل همه کشورهای دارای رای برابر هستند. به‌طور کلی، کشورهای اصلی بریکس با اکثریت قریب به اتفاق کشورهای در حال توسعه در برخورداری با آرزوی کسب موقعیت قدرت تفاوت دارند. چین دارای بزرگترین اقتصاد جهان است، روسیه یک ابرقدرت هسته‌ای است، هند پرجمعیت‌ترین کشور جهان است، و برزیل یک هژمون منطقه‌ای با اهداف جهانی است. همه آنها بازیگران مهم ژئوپلیتیک و همچنین اقتصادی هستند و برای نفوذ در سراسر جنوب جهانی از جمله در آمریکای لاتین، آفریقا، خاورمیانه و آسیا با یکدیگر رقابت می‌کنند. این رقابت‌ها در درون بریکس تنها با پذیرش رقابتی ژئوپلیتیکی و ایدئولوژیک عربستان سعودی و ایران افزایش می‌یابد.

تأثیر بر گروه ۲۰

یکی از بزرگترین سوالات این است که بریکس چه تأثیری بر نقش و عملکرد گروه ۲۰ خواهد گذاشت. گروه ۲۰ نشست خود را در ۱۸ تا ۱۹ نوامبر در ریودوژانیرو به ریاست برزیل برگزار خواهد کرد. از زمان ظهور و افزایش سطح اجلاس‌های گروه ۲۰ به سطح رهبران در سال ۲۰۰۸، یکی از مزیت‌های نسبی ظاهری آن این بوده است که زمینه‌ای برای ائتلاف‌های منعطف‌اجماعی برای ظهور بلوک‌های مهم‌فراهمی‌کند. به این معنا که چارچوبی برای اعضا فراهم می‌کند تا بتوانند براساس منافع مشترک، بدون توجه به تفاوت‌های نوع رژیم یا تنش‌ها بر سر موضوعات دیگر، پل‌هایی ایجاد کنند و همکاری را پیش ببرند. با این حال، تحقق این پتانسیل به‌تعمیل کشورهای عضو

است. سطح درآمد اعضای بریکس نیز به‌طور قابل توجهی متفاوت است. برای مثال، سرانه تولید ناخالص داخلی هند (۲۳۸۹ دلار) کمتر از یک‌پنجم تولید ناخالص داخلی چین (۱۲۷۲۰ دلار) و یک‌ششم تولید ناخالص داخلی روسیه (۱۵۳۴۵ دلار) است.

آنچه که مسئله را پیچیده‌تر می‌کند این است که چین و هند، که هر کدام ۱/۴ میلیارد نفر جمعیت دارند، درگیر رقابت شدید ژئوپلیتیکی در آسیا و به‌طور فزاینده‌ای در سطح جهانی هستند. این دو در یک بن‌بست سرزمینی در هیمالیا محبوس شده‌اند و برای به دست آوردن مزیت استراتژیک در اقیانوس هند مانور می‌دهند و در خصوص رهبری جنوب جهانی، اختلاف‌نظر دارند. هند همچنین عضو Quad است که یک شراکت استراتژیک با عضویت ایالات متحده، ژاپن و استرالیا است و هدف اصلی آن، جلوگیری از هژمونی چین در اقیانوس هند و اقیانوس آرام است. اگر اندکی بیشتر لایه رویی را بشکافید، شکاف‌های ژئوپلیتیکی به‌طور کلی در سراسر بریکس ظاهر می‌شوند. موضوع همیشگی اصلاحات شورای امنیت سازمان ملل را در نظر بگیرید. در حالی که هر پنج کشور عضو بریکس از این ایده حمایت می‌کنند، اما به شدت در جزئیات اختلاف‌نظر دارند. چین و روسیه همچنان به مقاومت در برابر هرگونه گسترش تعداد اعضای دائم شورای امنیت ادامه می‌دهند اما هند، برزیل و آفریقای جنوبی همگی آرزوی عضویت در شورای امنیت را دارند. همانطور که انتظار می‌رود، رهبران بریکس ترجیح می‌دهند

این تفاوت‌های اساسی را نادیده بگیرند. چنین موردی در اجلاس سپتامبر ۲۰۲۳ در دوربان آشکار شد. در آن اجلاس، سیریل رامافوزا، رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی به‌طور جالبی به دنبال ایجاد پیوند بین تنوع و وحدت بود. او اعلام کرد: «بریکس شراکت برابر کشورهای است که دیدگاه‌های متفاوتی دارند اما دیدگاه مشترکی برای ایجاد جهانی بهتر دارند.» در واقع، روند مذاکرات در دوربان، بریکس را به عنوان یک ترتیب بسیار نابرابر نشان داد که چین اغلب در آن دست برتر را دارد. در آستانه این اجلاس، مقامات برزیل، هند و آفریقای جنوبی همگی نسبت به سرعت و دامنه گسترش بریکس، از جمله دعوتی که این گروه از ایران کرده بود، احتیاط کردند.

پیامدهای گسترش بریکس برای غرب

تصمیم سال ۲۰۲۳ ائتلاف بریکس برای باز کردن درهای خود به روی پنج عضو جدید، نگرانی‌های غرب را در مورد شتاب بخشیدن به تجزیه جهانی و بدتر شدن آن افزایش داده است؛ به‌ویژه که ۳۲ کشور دیگر ظاهر آدر انتظار عضویت در بریکس هستند. چنین نگرانی‌هایی قابل درک است، اما نباید بیش از حد مورد توجه قرار گیرد، زیرا گسترش بریکس تنها ناهمگونی ائتلاف و ناهنجاری احتمالی در درون این گروه را افزایش می‌دهد. از نظر ظاهری، بریکس یک بلوک اقتصادی قدرتمند است که نیمی از جمعیت جهان، ۴۰ درصد تجارت و ۴۰ درصد تولید و صادرات نفت خام را شامل می‌شود. این ائتلاف می‌تواند از این اهرم نه‌تنها برای ایجاد نظم بین‌المللی عادلانه‌تر، بلکه برای عمل به این خواسته استفاده کند.

در عین حال، تنوع روزافزون در این سازمان ممکن است تدوین، اتخاذ و پیگیری مواضع سیاست یکپارچه را دشوارتر کند. تا به امروز، بریکس در نشان دادن آنچه که علیه آن است. یعنی تداوم تسلط غرب بر معماری حکومت جهانی مؤثرتر بوده است تا آنچه که طرفدار آن است. توسعه یک دستور کار منسجم و مثبت برای اصلاح نظم جهانی و پیشبرد همکاری‌های بین‌المللی احتمالاً سخت‌تر می‌شود